

STRUCTURING OF AN INTERACTIVE LESSON ABOUT NOUNS AND VERBS IN TRAINING OF FOREIGN STUDENTS

Abstract: The issue of the Bulgarian language teaching for foreign students at the Medical University - Plovdiv offers the teachers opportunities to approve different tools of the procedural and control unit for the modernization of learning according to the new conditions - studying medicine, dental medicine and pharmacy in English at a foreign university; multiculturalism; adaptation to a foreign environment. The presentation of a structured lesson about nouns and verbs gives the opportunity to include in the productive dialogue the role of traditional and innovative patterns of work in the learning process, and the development and improvement of the methodology of foreign language teaching according to the dynamic processes in education.

Author information:

Vasil Dimitrov
At Medical University of Plovdiv
Department of Languages and Specialized Training
✉ vasovad@abv.bg
🌐 Bulgaria

Keywords:
interactive lesson, Bulgarian language, noun,
verb

УВОД

Обучението по български език на чуждестранни студенти в Медицински университет – Пловдив изисква непрекъснато модернизиране и актуализиране на методиката на обучение и търсене на нови инструменти на процесуалния и на контролния блок за постигане на резултатност. Ролята на преподавателя е не просто да направлява, а и да подкрепя обучаващите се в процеса на учене, като създава условия двата субекта в цялостния процес да си взаимодействат активно. Разработването на конкретната методика се основава на комплексно използване на традиционни и иновативни методи на работа в различни формати за стимулиране на творческата активност у студентите.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Процесът на постигане на комуникативна и езикова компетентност при чуждестранните студенти в процеса на ученето и оценяването на успешността и степента на ползването на езика са в контекста на многоезичието и мултикултурността и **са в синхрон с Общата европейска езикова рамка** (Обща европейска референтна езикова рамка, 1998). Един от основните проблеми в процеса на учене в първи курс е да се развие добра езикова компетентност у студентите за частите на речта и правилната им употреба в процеса на комуникация. Тези знания са представени в един от основните дялове по езикознание – „Граматика на съвременния български книжовен език“ [1, 1983], както и в научните разработки на много съвременни езиковеди като Т. Бояджиев, Ив. Куцаров, Й. Пенчев и др.

Представянето на структурата на апробиран интерактивен урок по български език дава възможност за влизане в продуктивен диалог за споделяне на опит при преподаване на български език на чужденци с цел усъвършенстване както на системата на обучение, така и на процеса за създаване на нови учебници. За целта е необходимо да се апробират иновативни уроци и да се

създават нови учебни помагала и учебници чрез прилагане на дейностно-комуникативния подход. При представянето на проект за ново учебно помагало на конференцията за продуктивните езикови умения за академични цели във Варна през 2011 г. Димитър Мирчев [7, с.300-302] също оценява ролята на този подход за обучението по език, в случая – латински. Това е съществено и за ефективна работа по всеки чужд език, включително и при изучаването на български като чужд.

Апробираната методическа единица е на тема: „Съществително име и глагол“ и включва следните етапи на **предварителна подготовка**:

1. Определяне на основните цели –

а) **лингвокогнитивни** – студентите да надградят знанията си и да получат допълнителна развиваща информация за съществителното име и за глагола на основата на съпоставяне;

б) **лингвопрагматични** – да се осмислят, разберат и усъвършенстват знанията за смисловите и граматическите характеристики на двата типа части на речта чрез разнотипните предкомуникативни и комуникативни задачи; да се развива и усъвършенства устната и писмената реч на обучаваните;

в) **лингвокултурологични** – чрез текстовете и различните задачи да се възпитават етични и естетически ценности, да се изгражда култура на мислене, изразяване и поведение, както и за изразяване на толерантни взаимоотношения при различия.

2. Определяне на методи и дидактически форми – обяснително-илюстративен; репродуктивен; беседа; групов работен; задаване на асоциативни задачи; самостоятелна работен.

3. Определяне на похвати – поставяне на въпроси за обратна връзка; анализиране на думи и текст; асоциативно мислене; игров похват.

Тази предварителна подготовка на преподавателя е важна за надеждното провеждане на интерактивния урок. Основните езикови компетенции за съществителното име и глагола, които студентите е необходимо да формират успешно в този урок, за да бъдат надградени в следващ и да се създаде система на преподаване, са следните:

1. Според значението и граматическите си свойства лексемите се делят на класове/групи – части на речта. Дефинирани като определена част на речта, те притежават общи граматически признаци.

2. Съществителното име и глаголът са изменяеми, самостоятелни части на речта.

3. Съществителните имена назовават най-общо предмети или предметност, явления. Имат три непроменящи се рода – мъжки, женски и среден, и две числа – единствено и множествено.

4. Глаголът назовава действия и състояния. Променя се по лице и число и в трето лице, единствено число – по род.

Димитър Мирчев като административен старши преподавател в Департамента за езиково и специализирано обучение към Медицински университет – Пловдив и преподавател по латински език отчита важноста на всички елементи в процеса на учене на език и представя следната теза за успешна работен: „*На основание чл. 61, (2), т. 11 от Правилника предстои усъвършенстване на техническите средства за преподаване и комуникация, инспирирано от административното ръководство на Департамента; както и създаване на електронна система за отчетност на резултатността*“ [4, 66].

А Маргарита Димитрова като ръководител на Секцията по български език в Департамента представя своята концепция за промени в модела на обучението по български език на чуждестранни студенти „*чрез проучване на тези в аналогични европейски университети*“, като „*се поощрява участието на преподавателите в научни форуми и това дава възможност за запознаване с новите тенденции в чуждоезиковото обучение, които помагат да се започне процес на промяна в цялостната система на обучение ...*“ [ibid., 65].

Осмисляйки важноста на всеки от посочените аспекти в цялостната работен при преподаване на език, ние насочваме вниманието си и към детайлно подготвяне на всяка

методическа единица. Структурираме предварителен модел **на хода на урока**, който може да бъде променен в реалната практика, за да се усъвършенства.

Предкомуникативната фаза включва няколко задачи за въвеждане на двете граматически единици – съществително име и глагол с цел съпоставка за по-категорично диференциране на основните признаци.

Въпрос: *Какво виждаме всички ние около себе си?*

Отговор: *Различни предмети, животни и природни явления.*

Въпрос: *Какво прави ежедневно всеки от нас?*

Отговор: *Изброява различни действия или състояния.*

Обобщение на преподавателя: *Ние с вас изброихме различни предмети, животни, природни явления и действия. В граматиката ги изучаваме като съществителни имена за предмети, животни и природни явления, глаголи за действия или състояния.*

Задача №1: Записваме дума на дъската, показваща предмет, животно или природно явление. С последната буква от думата трябва да започва нова дума – предмет на речта (предмет, животно или природно явление) или действие. По този начин представяме шест думи за предмети на речта и действия. Накрая всички заедно изговаряме правилно записаните думи.

Задача №2: Променяме думите, които показват един предмет на речта, със съответните думи, които показват много предмети на речта. И обратно.

Думите, които показват действие или състояние на един човек, променяме така, че да показват действие или състояние на много хора. И обратно.

Задача №3: Преподавателят казва един израз, а студентите трябва да кажат думите или изразите, които асоциират с казаното в рамките на 1 мин.

Записваме ги на дъската: в облак – ключов израз, със стрелки – производните.

Определяме съществителните имена и глаголите в изразите. Акцентуваме върху различните граматически признаци. Заедно със студентите правим изводи за същността на съществителното име и на глагола и същността им като **изменяеми части** на речта.

Според Димитър Мирчев и Росен Миланов в процеса на учене по език е много важно предлагането на „... *балансирано количество упражнения, които е възможно да бъдат подготвяни от студентите*“ [6, с.8]. Затова в тази фаза предлагаме три основни разнотипни упражнения, които да активизират креативността на студентите и възможностите им за самостоятелно аргументирано мислене чрез усвояния вече обем от езикови знания.

Съществен момент в урока е със записаните думи и изрази от предкомуникативната фаза да съставим кратки диалози за отчитане степента на развитие на комуникативните умения у студентите и да упражним изменяемостта на съществителното име и на глагола.

При овладяването на езика постигането на комуникативност се определя от следните характеристики:

1. Интуитивно владение на езиковите форми.
2. Правилно прилагане при създаване на смислени текстове.
3. Творчество в езиковата употреба.

Маргарита Димитрова и Васил Димитров отчитат, че „... *постигането на добра комуникативна компетентност става чрез мотивирано теоретико-прагматично езиково обучение*“ [3, с.1046].

Затова съществен момент в тази част от урока е да акцентуваме чрез творчески задачи върху съгласуването между частите на изречението, изразени чрез съществителни имена и глаголи като части на речта. За целта задаваме **следната задача:** Съставете устно по 1 правилно изречение, като избирате от всички записани думи. Включете и думи и фрази от областта на професията, която ще практикувате. Помогнете на затрудняващия се, без да го обиждате.

Комуникативната фаза изисква въвеждане на нови задачи за прилагане на дейностно-комуникативния подход в обучението, които съобразяваме и с професионалното направление на студентите.

Задача №1: Разделяме студентите на четири групи. Всяка група избира един участник от друга група, на когото задава въпрос от различни области на живота, включително и свързани с бъдещата професионална реализация. Групата на отговарящия може да му помогне да направи правилно по смисъл изречение. Трябва всички групи да зададат въпроси и да отговорят.

Задача №2: По желание трима от студентите трябва да представят с 3-4 изречения себе си и своето семейство, като използват съществителни имена и глаголи в различни форми. Останалите им задават въпроси.

Подпомагащи въпроси са: *кои са членовете на твоето семейство, какво учиш и защо, какво правиш заедно със семейството си.*

Записваме всеки отговор. Поправяме заедно изреченията, ако смятаме, че са допуснати грешки. Изваждаме в две колони думите, които показват предмети на речта, и тези, които показват действия или състояния. Променяме ги в единствено и множествено число. Процесът на учене изисква създаване на умения за работа в екип и утвърждаване на стремеж към толерантност, ангажираност в работата, отговорност и взаимодействие с останалите.

Градираните по сложност и тематика, както и по информационна наситеност упражнения са съобразени и с професионалната терминология, която е необходимо да овладеят обучаваните медици, стоматолози и фармацевти, за да бъдат адекватни участници в обучителния процес в съответните професионални области. Ролята на термините в езиковото обучение е оценена от преподавателите и по други езици в Департамента. Явора Опрова и Димитър Мирчев, преподаватели по латински език, в статията „*Термини за лекарство и лечение в латинската и гръцката терминология*“ [8, с.298-302] акцентират върху правилната употреба на съвременните термини въз основа на познаването на първоначалния им произход. Началото на процеса за овладяване на тези термини поставяме още в уроците от първи курс с цел надграждане и успешно усвояване не само на обща лексика, а и на професионална терминология.

С цел постигане на обратна връзка в процеса на обучение **обобщаваме следното в диалог:** *колко рода и числа има съществителното име; как се изменя глаголът; как трябва да употребим съществителното име и глагола в изречението, за да има смисъл.*

Този заключителен етап в интерактивния урок е много важен за отчитане на резултатността като „... осъществяваме по-бърза, лесна и цялостна (езикова, стилова и идейна) комуникация между преподавателя и студентите при изпълнението на езикови задачи; ...; активизиране мисленето и работата в учебния час“ [2, с.759].

Прилагането на разнотипни упражнения, адекватната и целенасочена работа на преподавателя и на студентите като равноправни участници в интерактивния урок за съществителното име и глагола успешно водят до постигане на положителни резултати в обучението по български език като чужд.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

По време на езиковите уроци си поставяме като цел да подготвим студентите за пълноценно участие в общуването в новата за тях среда чрез усъвършенстване на езиковата им подготовка и изграждане на умения у тях за продуциране на текстове, адекватни на определена комуникативна ситуация, което е свързано с практико-приложните аспекти на обучението по български език. Усвояването на езиковите категории в учебното съдържание по български език е методически целесъобразно и необходимо; важно е също и комуникативното им осмисляне. Всяко езиково явление, всяка езикова единица (в случая за съществително име и глагол), всяка граматическа категория има комуникативно предназначение и употребата на езика съгласно

нормите става обоснована. Осмисляйки комуникативното предназначение на езиковите единици, студентите лесно ще преодолеят всякакви трудности при общуването в новата мултикултурна среда.

References:

1. **Council of Europe. 1998:** Obshta evropeyska referentna ezikova ramka. Retrieved May 19, 2019, from <https://globalschool-bg.com/common-european-framework-of-reference-for-languages/>
2. **Dimitrova, M., Dimitrov, V. 2016:** The use of information computer technology in teaching Bulgarian Language and Literature to create interest among students in terms of multiculturalism, Knowledge - International Journal Scientific papers, 15 (2), Bitola: GRAFOPROM, s.755 – 759.
3. **Dimitrova, M., Dimitrov, V. 2017:** Communicative speech model for teaching Past Simple Tense forms by foreign medical students, Knowledge - International Journal Scientific papers. 19 (3), Bitola: Grafoprom, s.1043 – 1048.
4. **Dimitrova, M., Mirchev, D. 2018:** Some scientific aspects of the performance of effective educational process in The Bulgarian Language Section in the Department for Languages and Specialized Training in Medical University of Plovdiv, Knowledge - International Journal Scientific papers. 24 (1). Bitola: Grafoprom. s. 63 – 69.
5. **Kolektiv. 1983:** Morfologiya, Gramatika na suvremenniya bulgarski knijoven ezik, 2, Sofiya: BAN
6. **Milanov, R., Mirchev, D., 2018:** Latinski ezik. Uchebnik za medicinski specialnosti., Plovdiv, Makros.
7. **Mirchev, D. 2011:** Proekt za novo uchebno pomagalo. 6-ta Mezhdunarodna konferentsia “Produktivni ezikovi umeniya za akademichni tseli”. 7-8 oktombri 2011 g., Varna, s. 300-302.
8. **Oprova, Ya., Mirchev, D. 2018:** Termini za lekarstvo i lechenie v latinskata i grutskata terminologiya. Sbornik statii. Plovdiv. 298-302